

Міністерство освіти і науки України
Національний університет водного господарства та
природокористування
Кафедра державного управління, документознавства та
інформаційної діяльності

06-14-134М

МЕТОДИЧНІ ВКАЗІВКИ

до практичних занять із навчальної дисципліни
«Організація роботи бібліотечних установ»
для здобувачів вищої освіти першого (бакалаврського) рівня
за освітньо-професійною програмою «Управління
інформаційними комунікаціями»
спеціальності 029 «Інформаційна, бібліотечна та архівна справа»
денної форми навчання

Рекомендовано
науково-методичною радою з
якості ННІЕМ
Протокол № 4
від 18 березня 2021 р.

Рівне – 2021

Методичні вказівки до практичних занять із навчальної дисципліни «Організація роботи бібліотечних установ» для здобувачів вищої освіти першого (бакалаврського) рівня за освітньо-професійною програмою «Управління інформаційними комунікаціями» спеціальності 029 «Інформаційна, бібліотечна та архівна справа» денної форми навчання [Електронне видання] / Мартинюк Г. Ф. – Рівне : НУВГП, 2021. – 20 с.

Укладач: Мартинюк Г. Ф., к.п.н., доцент кафедри державного управління, документознавства та інформаційної діяльності.

Відповідальний за випуск: Тихончук Л. Х., д.н.держ.упр., проф., завідувач кафедри державного управління, документознавства та інформаційної діяльності.

Керівник групи забезпечення: Цецик Я. П., к.і.н., доцент кафедри державного управління, документознавства та інформаційної діяльності.

© Г. Ф. Мартинюк, 2021
© НУВГП, 2021

ЗМІСТ

ВСТУП.....	4
1. Теми практичних занять.....	5
2. Тематика практичних занять.....	5
3. Зміст практичних завдань.....	12
4. Завдання до модульних контрольних робіт.....	14
5. Методи контролю.....	16
6. Розподіл балів, що отримують студенти.....	17
7. Список рекомендованої літератури.....	18

ВСТУП

Практичні заняття нормативної дисципліни «Організація роботи бібліотечних установ» розраховані на студентів, які навчаються за освітньо-професійною програмою підготовки бакалавра спеціальності 029 «Інформаційна, бібліотечна та архівна справа».

Мета дисципліни – формування у студентів системи теоретичних та методичних знань про організацію, різні види, процеси, технологію бібліотечних установ (головним чином бібліотек).

Завдання навчальної дисципліни орієнтовані на набуття студентами системи знань, умінь та досвіду, що включають:

- знання про зміст основних форм роботи бібліотечних установ;
- знання про організацію бібліотечно-інформаційного обслуговування як систему послуг, які забезпечують користувачам доступ до документів та інформації;
- знання та розуміння методики бібліотечно-інформаційного обслуговування користувачів;
- знання, уміння та досвід виконання технологічних процесів кожного виду бібліотечно-інформаційного обслуговування користувачів.

У результаті вивчення курсу студенти повинні **знати**: законодавчі норми держави у галузі бібліотечної справи; дефініцію бібліотеки, її призначення та функції; основні проблеми створення та функціонування сучасної бібліотечної системи України; засвоїти, багатосторонні постійні зв'язки і відношення між складовими частинами бібліотечної системи; бібліотечну технологію як сукупність циклів, процесів та операцій, що забезпечують функціонування бібліотеки; **уміти**: розрізняти різні типи і види бібліотек, їх організаційних структур; характеризувати типову структуру бібліотеки; дати визначення основних бібліотечних відділів та процесів роботи, які вони виконують; характеризувати основні процеси бібліотечної діяльності і відділи, що нею займаються; розуміти

переваги механізації та автоматизації бібліотечної діяльності, використання комп'ютерних технологій у бібліотечних процесах, необхідність маркетингу та пропагування бібліотеки в сучасних умовах.

1. ТЕМИ ПРАКТИЧНИХ ЗАНЯТЬ

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1.	Тема 1. Класифікація і типологія бібліотечних установ	2
2	Тема 2. Бібліотечна система України	2
3	Тема 3. Соціальні функції бібліотечних установ	2
4	Тема 4. Бібліотека як система	2
5.	Тема 5. Бібліотечна професіологія і підготовка кадрів для бібліотек	2
6.	Тема 6. Сутність інформаційних потреб та запитів	2
7.	Тема 7. Основні принципи організації і функціонування бібліотечних установ	2
8.	Тема 8. Система управління бібліотечною справою	2
9.	Тема 9. Організація роботи інтернет-центру у бібліотеці та бібліотечно-інформаційне обслуговування користувачів	2
10.	Тема 10. Міжнародне бібліотечне співробітництво	2
Разом		20

2. ТЕМАТИКА ПРАКТИЧНИХ ЗАНЯТЬ

Практичне заняття № 1

Тема. Класифікація і типологія бібліотечних установ.

Мета: ознайомити студентів з типами та видами

бібліотечних установ. Розкрити сутність і критерії типологізації бібліотечних установ.

Питання для обговорення:

1. Які підходи до визначення поняття «бібліотечна установа» існують в науковій літературі?
2. Поясніть сутність понять: «бібліотечне управління», «бібліотечна установа», «бібліотечна система», «бібліотекознавство».
3. За якими ознаками класифікують бібліотечні установи?
4. Яке соціальне призначення бібліотечних установ?
5. Назвіть типологічні риси національних бібліотек.
6. Назвіть типологічні риси універсальних і спеціальних бібліотек.

Практичне заняття № 2

Тема. Бібліотечна система України.

Мета: ознайомити студентів з основами організації та функціонування бібліотечної системи України. Охарактеризувати процеси інтеграції і взаємодії бібліотек України з інформаційними культурними та освітніми установами.

Питання для обговорення:

1. Які завдання і функції мережі бібліотек Міністерства культури України?
2. Назвіть технологічні ознаки сільсько-господарських бібліотек.
3. Назвіть технологічні ознаки медичних бібліотек.
4. Які завдання і функції освітянських бібліотечних установ?
5. Які основні напрямки розвитку єдиної системи бібліотечних установ?
6. Яким чином взаємодіють бібліотеки з інформаційними установами, науковими, навчальними, культурно-освітніми закладами, громадськими організаціями, благодійними

фондами, комерційними структурами, приватними особами, меценатами і спонсорами.

Практичне заняття № 3

Тема. Соціальні функції бібліотечних установ.

Мета: ознайомити студентів з основними соціальними функціями бібліотечних установ. Ознайомити з еволюцією поглядів бібліотекознавців на соціальне призначення бібліотеки.

Питання для обговорення:

1. Місце соціальних функцій бібліотек у вітчизняній теорії і практиці.
2. Розкрийте погляди бібліотекознавців на соціальне призначення бібліотек (К. Абрамов, М. Васильченко, М. Карташов, Р. Мотульський, К. Селіверстова, С. Сірополко, В. Скворцов, М. Слободяник, А. Соколов, Ю. Столяров, В. Фірсов, І. Фрумін та ін.).
3. Еволюція функцій бібліотеки у соціумі.
4. Охарактеризуйте законодавчий і науковий підходи до формулювання соціальних функцій бібліотеки.
5. Поясніть сутність таких функцій бібліотек, як-от: інформаційна, кумулятивна, комунікативна, культурна, меморіальна, освітня, виховна, виробнича, соціалізуюча, соціокультурна, ідеологічна, рекреаційна, гедоністична.
6. Роль функції організації масового читання. В чому вона полягає?

Практичне заняття № 4

Тема. Бібліотека як система.

Мета: ознайомити студентів з сутнісною системною моделлю бібліотеки та бібліотечним фондом, як підсистемою бібліотеки.

Питання для обговорення:

1. Розкрийте еволюцію поглядів бібліотекознавців щодо бібліотеки як системи.
2. В чому полягає сутнісна системна модель бібліотеки?

3. Охарактеризуйте структуру бібліотечних установ, основні елементи, підсистеми, їх зовнішні і внутрішні функції.
4. Які функції бібліотечного фонду?
5. Яким чином взаємодіє бібліотечний фонд з іншими підсистемами бібліотеки?
6. Охарактеризуйте місце користувача в підсистемі бібліотеки.
7. Яка типологія користувачів?
8. Назвіть функції користувачів бібліотечних установ.
9. Назвіть функції бібліотекаря.
10. Охарактеризуйте матеріально-технічну базу як підсистему бібліотеки: її склад, функції, взаємодія з іншими підсистемами бібліотеки.

Практичне заняття № 5

Тема. Бібліотечна професіологія і підготовка кадрів для бібліотек.

Мета: ознайомити студентів з кадровими ресурсами бібліотечної справи; розкрити професійні цінності сучасного бібліотекаря; охарактеризувати загальнопрофесійні вимоги до особистості бібліотекаря.

Питання для обговорення:

1. Які закономірності історичного розвитку бібліотечної професії та бібліотечної освіти?
2. Охарактеризуйте наукову класифікацію видів бібліотечної праці.
3. Які професійні цінності сучасного бібліотекаря?
4. Назвіть основні групи бібліотечних кадрів.
5. Охарактеризуйте основні загальнопрофесійні вимоги до особистості бібліотекаря.
6. Розкрийте професіограму та кваліфікаційні характеристики сучасного бібліотекаря.
7. В чому полягає кодекс професійної етики бібліотекаря?
8. Кодекс етики бібліотекаря, затверджений Українською

бібліотечною асоціацією.

Практичне заняття № 6

Тема. Сутність інформаційних потреб та запитів.

Мета: ознайомити студентів з структурою бібліотечної діяльності користувача: потребами, установками, мотивами, метою, засобами і методами діяльності; розкрити сутність понять: «інформаційна потреба», «інформаційний інтерес», «інформаційний запит» та ін.

Питання для обговорення:

1. Які потреби користувачів зумовлюють звернення до бібліотеки?
2. Найважливіші та похідні потреби - інформаційні потреби користувачів.
3. Поясніть сутність термінів: «інформаційна потреба», «інформаційний інтерес», «інформаційний запит».
4. Яка структура бібліотечної діяльності користувача?
5. Розкрийте риси інформаційного інтересу на стадії інформаційно-споживчої діяльності.
6. Відповідність інформаційного запиту інформаційній потребі.
7. Назвіть засоби і методи діяльності користувача.

Практичне заняття № 7

Тема. Основні принципи організації і функціонування бібліотечних установ.

Мета: ознайомити студентів з загальною характеристикою бібліотечної справи; проаналізувати структуру бібліотечної справи; охарактеризувати форми бібліотечної діяльності.

Питання для обговорення:

1. Дайте загальну характеристику бібліотечній справі.
2. Охарактеризуйте структуру бібліотечної справи.
3. Назвіть внутрішньобібліотечні, відомчо-галузеві, міжвідомчі, міжнародні, організаційні, інформаційні, технологічні й інші форми бібліотечної діяльності.

4. З'ясуйте підходи до ідентифікації бібліотечних мереж.
5. Дайте характеристику бібліотечним фондам, їх кількісному і якісному складу.
6. В чому полягає проблема якості бібліотечних фондів на сучасному етапі?
7. Які існують проблеми технічного і комп'ютерного оснащення бібліотек?
8. Які нові вимоги до бібліотечних кадрів?

Практичне заняття № 8

Тема. Система управління бібліотечною справою.

Мета: ознайомити студентів з основами управління бібліотечною справою. Охарактеризувати суб'єкти і об'єкти бібліотечної справи; розкрити цілі та критерії управління бібліотечною справою.

Питання для обговорення:

1. Дайте характеристику суб'єктів і об'єктів управління бібліотечною справою.
2. Розкрийте сутність понять: «бібліотечна статистика», «бібліотечна технологія», «бібліотечний маркетинг», «бібліоменеджер», «благодійна підтримка бібліотеки», «бюджет бібліотеки».
3. Які цілі бібліотечної політики?
4. Назвіть основні положення Закону України «Про бібліотеки і бібліотечну справу».
5. Загальнодержавні органи управління бібліотечною справою.
6. Розкрийте завдання і функції Міністерства культури України у сфері керівництва і координації роботи бібліотек.
7. Регіональні органи управління бібліотечною справою.
8. Обласні управління культури, міські, районні відділи культури.

Практичне заняття № 9

Тема. Організація роботи інтернет-центру у бібліотеці та

бібліотечно-інформаційне обслуговування користувачів

Мета: ознайомити студентів з реалізацією проектів створення інтернет-центрів у бібліотечних установах.

Питання для обговорення:

1. Яка мета діяльності інтернет-центрів у бібліотечних установах?
2. Охарактеризуйте зовнішнє середовище інтернет-центру.
3. Підвищення рівня працівників бібліотечних установ.
4. Яким чином відбувається формування позитивного іміджу бібліотеки?
5. Назвіть основні принципи раціонального використання персоналу інтернет-центрів.
6. Обслуговування читачів з використанням інтернет-центру.
7. Яким має бути персонал-інтернет-центрів?
8. Охарактеризуйте досвід організації комп'ютеризованих місць до Інтернету в бібліотеках інших країн.

Практичне заняття № 10

Тема. Міжнародне бібліотечне співробітництво

Мета: ознайомити студентів з Міжнародними бібліотечними організаціями, як провідними центрами міжнародного бібліотечного співробітництва: сферою діяльності, цілями, завданнями, функціями, організаційною структурою та ін..

Питання для обговорення:

1. Які передумови виникнення бібліотечного співробітництва?
2. Назвіть основні етапи розвитку Міжнародного бібліотечного співробітництва.
3. Які Ви знаєте Міжнародні бібліотечні організації?
4. Основні напрями діяльності Міжнародних бібліотечних організацій.
5. Яким чином класифікують Міжнародні бібліотечні організації?

6. Етичні кодекси МБО (Міжнародних бібліотечних організацій).
7. Міжнародна федерація бібліотечних асоціацій і закладів (IFLA): цілі, завдання, функції.
8. Охарактеризуйте структуру, склад, головні органи Міжнародної федерації бібліотечних асоціацій і закладів (IFLA).

3. ЗМІСТ ПРАКТИЧНИХ ЗАВДАНЬ

Завдання 1.

Охарактеризуйте правовий статус, компетенцію, принципи діяльності бібліотечних установ.

Завдання 2.

Ознайомитися із загальними положеннями Закону України «Про бібліотеки і бібліотечну справу». Зробити конспект Ст. 11, Розділу VI (Ст. 19, Ст. 20) .

Завдання 3.

Скласти термінологічний словничок з менеджменту бібліотечних установ, використавши офіційні, довідкові, виробничо-практичні та навчальні видання.

Завдання 4.

Заповнити матрицю для визначення місії бібліотеки. Результати представити в таблиці.

Користувачі бібліотеки	Потреби, інтереси користувачів	Послуги бібліотеки	Результати послуг для користувачів	Цінності

Завдання 5.

Заповнити матрицю для розробки стратегічного плану. Результати представити в таблиці.

1	Формулювання місії бібліотеки	
2	Аналіз пройденого шляху	
3	Формування бачення майбутнього бібліотеки	
4	Аналіз сильних і слабких сторін бібліотеки	

5	Аналіз значущого оточення	
6	Аналіз перешкод та їх причини	
7	Розробка стратегії розвитку	
8	Планування дій	

Завдання 6.

Ознайомитися із загальними положеннями Закону України «Про бібліотеки і бібліотечну справу». Зробити конспект Розділу VIII (Ст. 24, Ст. 25).

Завдання 7.

Ознайомитися з Типовими нормами часу на основні процеси бібліотечної роботи та зробити конспект норм роботи з організації праці та управління – планування роботи, щоденний облік роботи в структурних підрозділах, зведений статистичний облік у бібліотеці, складання звітів, звіт перед користувачами і населенням, підготовка виробничих нарад.

Завдання 8.

Характеристика інтернет-ресурсів з проблеми «Програмний і проектний підходи до розвитку бібліотечної сфери». Результати представити в таблиці.

№ п/п	Назва сайту (назва ресурсу, заголовок з екрану)	Електронна адреса, режим доступу	Рік створення	Характеристика ресурсу (короткий опис та коментар)

Завдання 9.

Скласти словник основних термінів і понять дисципліни.

Завдання 10.

Розробіть модель інформаційного та комунікаційного забезпечення бібліотечних установ.

Завдання 11.

Ознайомитися із загальними положеннями Закону України «Про бібліотеки і бібліотечну справу». Зробити конспект Розділу X (Ст. 30) .

Завдання 12.

Опрацювати наукові, методичні матеріали, у яких висвітлено вітчизняний і зарубіжний досвід організації підвищення кваліфікації працівників бібліотек.

Завдання 13.

Розробити презентацію бібліотеки.

Завдання 14.

Описати методику організації публічного заходу.

Завдання 15.

Описати методику організації книжкової виставки.

Завдання 16.

Підготувати прес-реліз про навчальний семінар.

Рекомендована послідовність виконання завдання: 1) вибрати тему навчального семінару (наприклад, тема «Інтернет-технології в бібліотеках» в межах підвищення кваліфікації бібліотекарів ЦБС); 2) вказати ЗМІ, для якого розробляється прес-реліз; 3) вказати всі необхідні реквізити; 4) придумати заголовок; 5) сформулювати текст.

Завдання 17.

Заповнити матрицю створення нових моделей соціального та міжнародного партнерства бібліотеки. Результати представити в таблиці.

Ознаки	Модель соціального партнерства	Модель міжнародного партнерства

4. ЗАВДАННЯ ДЛЯ МОДУЛЬНИХ КОНТРОЛЬНИХ РОБІТ

1. Наукове визначення основних понять: типи та види бібліотечних установ.
2. Сучасна типологічна концепція в бібліотекознавстві.
3. Сутність і критерії типологізації бібліотечних установ.
4. Класифікація бібліотек за різними ознаками: соціальне

- призначення, склад фонду; регіональна, видова, відомча ознака, статус бібліотеки, контингент читачів, масштаб діяльності тощо.
5. Типологічні риси національних, універсальних і спеціальних бібліотек.
 6. Бібліотечний менеджмент.
 7. Маніфест публічних бібліотек ЮНЕСКО (1994).
 8. Різні стилі менеджменту: менеджмент як наука, менеджмент як мистецтво.
 9. Функції менеджменту: планування, організація, управління та контроль.
 10. Кадрове забезпечення.
 11. Стратегічне планування, його функції.
 12. Етапи стратегічного планування.
 13. Елементи стратегічного плану.
 14. SWOT-аналіз.
 15. Операційний менеджмент у бібліотеці.
 16. Операційний менеджмент як різновид функціонального менеджменту.
 17. Характеристика змісту операційної стратегії бібліотек.
 18. Сутність і завдання організації та нормування праці.
 19. Нормативні матеріали для нормування праці.
 20. Загальна характеристика методів дослідження трудових процесів і затрат робочого часу.
 21. Сутність проектного підходу до управління бібліотечною установою.
 22. Проект розвитку бібліотеки як один із засобів отримання позабюджетних коштів.
 23. Типи проектів (бізнес-проекти, наукові проекти, некомерційні проекти), їхні особливості.
 24. Рекомендації до процесу складання заявки на грант.
 25. Проектний менеджмент.
 26. Кадровий менеджмент.
 27. Сучасна концепція управління персоналом, її пріоритети.
 28. Засоби стилю менеджменту, що орієнтовані на особистість

працівника.

29. Інструменти менеджменту персоналу.

30. Матеріальні і моральні стимули мотивації праці.

31. Нові підходи до управління трудовими ресурсами бібліотек.

32. Антикризове управління бібліотекою.

33. Головні джерела фінансування бібліотечних установ.

34. Пошук позабюджетних фінансових джерел.

35. Платні послуги в бібліотеках, як інструментарій для забезпечення збалансованості бюджету.

36. Стиль керівництва.

37. Лідерство і командний підхід.

38. Зміни у професійному навчанні бібліотекарів.

39. Роль методичних служб бібліотеки в навчанні бібліотекарів.

40. Соціально-психологічні засади управління колективом бібліотеки.

41. Персонал інтернет-центрів. Основні принципи раціонального використання персоналу.

42. Обслуговування читачів з використанням ресурсів інтернет-центру як стандартна бібліотечна послуга.

43. Передумови виникнення, основні етапи розвитку міжнародного бібліотечного співробітництва.

44. Міжнародні бібліотечні організації як провідні центри міжнародного бібліотечного співробітництва: сфера діяльності, цілі, характер компетентності, завдання, функції, організаційна структура, членство, процедурні аспекти.

45. Класифікація міжнародних бібліотечних організацій. Основні напрями діяльності міжнародних бібліотечних організацій.

5. Методи контролю

Оцінювання завдань поточного контролю проводиться з розрахунку від 0 до 100 балів.

Основними методами оцінювання є аналіз усних відповідей, виконання практичних задач, тестування, перевірка письмових завдань.

Оцінювання виконаних завдань, у тому числі творчого характеру, здійснюється за такими критеріями (у % від кількості балів, виділених на завдання із заокругленням до цілого числа):

0% – завдання не виконано;

40% – завдання виконано частково, висновки не аргументовані і не конкретні;

60% – завдання виконано повністю, висновки містять окремі недоліки, судження студента не достатньо аргументовані;

80% – завдання виконано повністю і вчасно, проте містить окремі несуттєві недоліки не системного характеру;

100% – завдання виконано правильно, вчасно і без зауважень.

6. Розподіл балів, які отримують студенти

Поточне тестування та самостійна робота										М 1	М 2	Сума
Змістовий модуль 1					Змістовий модуль 2							
T1	T2	T3	T4	T5	T6	T7	T8	T9	T10			
6	6	6	6	6	6	6	6	6	6	2 0	2 0	100

Шкала оцінювання

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка за національною шкалою
90–100	відмінно
82–89	добре
74–81	
64–73	задовільно
60–63	

35–59	незадовільно з можливістю повторного складання
0–34	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

7. Рекомендована література

Нормативні та офіційні документи

1. Конституція України [Електронний ресурс] : прийнята на п'ятій сесії Верховної Ради України 28.06.1996 р. : закон № 254к/96-ВР. URL: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/254к/96-вр>.
2. Про бібліотеки і бібліотечну справу [Електронний ресурс] : Закон України від 27.01.1995 р. № 32/95-ВР. URL: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/32/95-вр>.
3. Бібліотечно-інформаційна діяльність. Терміни та визначення [Текст] : (ДСТУ 7448:2013). Вид. офіц. Чинний від 2014–07–01. Київ : Мінекономрозвитку України, 2014. III, 41 с.

Основна

1. Брежнева В. В. Информационное обслуживание: продукты и услуги, предоставляемые библиотеками и службами информации предприятий. СПбГУКИ. СПб. : Профессия, 2004. 304 с.
2. Ісаєнко О. О. Інноваційні бібліотечні технології інформаційного обслуговування : монографія; НАН України, Нац.б-ка України ім. В. І. Вернадського. Київ : НБУ ім. В. І. Вернадського, 2011. 157 с.
3. Хіміч Я. О. Інноваційні зміни в бібліотеці на основі проектного, кадрового менеджменту та ініціативної діяльності бібліотек : посіб. для бібліотекарів за програмою підвищ. кваліфікації. УБА, НАКККіМ, Центр безперерв. інформ.-бібл. освіти, Голов. тренінг. центр для бібліотекарів. Київ : Самміт-книга, 2012. 88 с.
4. Шевченко І. О. Нова бібліотечна послуга: використання

інформаційних технологій та Інтернету в бібліотеці : посіб. для бібліотекарів за програмою підвищ. Кваліфікації. УБА, НАКККиМ, Центр безперерв. інформ.-бібл. освіти, Голов. тренінг. центр для бібліотекарів. Київ : Самміт-книга, 2012. 76 с.

Додаткова

1. Артамонова С. Нове і традиційне (Бібліотечно-інформаційне обслуговування в ДНАББ). *Бібл. вісн.* 1999. № 3. С. 25–27.
2. Васильченко С. Бібліотечно-інформаційне обслуговування людей з обмеженими можливостями. *Бібл. вісн.* 2002. № 1. С. 37–41.
3. Гриценко Н. Бібліотечно-інформаційне обслуговування користувачів у ЦНСГБ УААН. *Наук. пр. Нац. б-ки України ім. В. І. Вернадського.* 2003. Вип. 11. С. 583–585.
4. Добко Т. В. Бібліографічна довідка в системі довідково-бібліографічного обслуговування : практ. посіб. НАН України, Нац. б-ка ім. В. І. Вернадського. Київ, 2004. 91 с.
5. Книгознавство, бібліотекознавство, бібліографія: зб. тест. завдань для комплекс. перевірки знань студентів. Львів : ЛНУ ім. Івана Франка, 2013. 280 с.
6. Кунанець Н. Е. Інформаційно-бібліотечне обслуговування користувачів з особливими потребами: історія та сучасність : монографія; Нац. ун-т «Львів. політехніка». Львів : Гал. вид. спілка, 2013. 439 с.
7. Туровська Л. О. Особливості бібліотечно-інформаційного обслуговування читачів-гуманітарії. *Наук. пр. Нац. б-ки України ім. В. І. Вернадського:* зб. наук. пр. Київ, 2002. Вип. 9. С. 129–136.
8. Шемаєва Г. Концептуальні підходи до створення системи інформаційно-бібліотечного обслуговування галузі. *Вісн. кн. палати.* 1999. № 3. С. 17–19.

Інформаційні ресурси

1. Міністерство культури України. URL: офіц. веб-сайт. URL;

<http://mincult.kmu.gov.ua/mincult/uk/index>.

2. Державна наукова установа «Книжкова палата України імені Івана Федорова» URL: [офіц. сайт]. URL: <http://www.ukrbook.net>.

3. Національна бібліотека України імені В. І. Вернадського: електронні інформаційні ресурси НБУВ URL : [офіц. сайт]. – <http://www.irbis-nbuv.gov.ua>.

4. Національна парламентська бібліотека України [Електронний ресурс] : [офіц. сайт]. URL: <http://www.nplu.org>.

5. Бібліотека Київського університету імені Бориса Грінченка [Електронний ресурс]: [офіц. сайт]. URL: <http://library.kubg.edu.ua>

6. Українська бібліотечна асоціація [офіц. сайт]. URL: <http://www.ula.org.ua/ua>